

รายงานการศึกษาดูงาน คณะก่องโรงไฟฟ้าเขื่อนสิรินธร
(กฟผ.) อ. สิรินธร จ.อุบลราชธานี
ระหว่างวันที่ 28 – 30 มีนาคม 2560

ข้อมูลเบื้องต้นคณะ

- คณะทำงานของโครงการเชื่อนสิรินธรโมเดล อ.สิรินธร จ.อุบลราชธานี ในคณะประกอบไปด้วยผู้บริหารและคณะทำงาน จำนวน 15 ท่าน อายุระหว่าง 23 – 50 ปี ซึ่งเข้ามาศึกษาดูงาน ณ โครงการพัฒนาดอยตุงฯ เป็นครั้งแรก เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมของคณะทำงาน จึงอยากให้คณะทำงานได้ศึกษาเรียนรู้และเข้าใจในหลักการพัฒนางานตาม “ศาสตร์พระราชา” ตำราแม่ฟ้าหลวง ซึ่งเป็นศาสตร์ที่ปฏิบัติได้จริง เป็นตำราที่ไม่ใช่แค่ว่าเป็นโครงการพระราชดำริแล้วจึงทำให้เกิดผลสำเร็จ แต่เป็นตำราที่เกิดขึ้นจากการเข้าใจถึงรากเหง้าปัญหาในท้องถิ่นอย่างถ่องแท้ ผ่านการลงไปสัมผัสด้วยตนเอง จึงได้จัดการศึกษาดูงานด้านการพัฒนาระหว่างวันที่ 28 – 30 มีนาคม 2560
- วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงาน กฟผ.เชื่อนสิรินธร สามารถนำองค์ความรู้จากการศึกษาดูงานไปปรับใช้ในการดำเนินงานด้านพัฒนาชุมชน ด้าน CSR การแก้ปัญหาและการขยายผลหลักการ ดอยตุงโมเดล ในพื้นที่ชุมชนเชื่อนสิรินธร อ.สิรินธร จ.อุบลราชธานี โดยมี คุณอมรรัตน์ บังคมเนตร เป็นผู้ดูแลและให้ความรู้กับคณะตลอดการศึกษาดูงานในครั้งนี้

กำหนดการ

➤ วันอังคารที่ 28 มีนาคม 2560

ช่วงเช้า

- ชมศูนย์ข้อมูลโครงการพัฒนาดอยตุงฯ
- ชมหอแห่งแรงบันดาลใจ

ช่วงบ่าย

- พุดคุยแลกเปลี่ยนกับผู้อาวุโสบนดอยตุงฯ
- ชมสวนรุกขชาติแม่ฟ้าหลวง

ช่วงเย็น

- รับฟังบรรยายการพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวง ขั้นต้น
น้ำ-กลางน้ำ-ปลายน้ำ
- สรุปการเรียนรู้ประจำวัน

➤ วันพุธที่ 29 มีนาคม 2560

ช่วงเช้า

- ชมบริษัทนิวติไซด์ 1
- ชมศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ

ช่วงบ่าย

- พุดคุยแลกเปลี่ยนกับผู้นำ อบต.แม่ฟ้าหลวงและผู้นำรุ่นใหม่
- ชมพระตำหนัก หอแห่งแรงบันดาลใจ และ สวนแม่ฟ้าหลวง

ช่วงเย็น

- รับฟังบรรยายสรุป "การพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวง"
และโครงการขยายผลของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรม

➤ วันพฤหัสบดีที่ 30 มีนาคม 2560

ช่วงเช้า

- ถอดบทเรียน "ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาดูงาน ณ โครงการพัฒนาดอยตุงฯ และสิ่งที่จะนำไปปรับใช้"

วันอังคารที่ 28 มีนาคม 2560

- รับฟังศูนย์ข้อมูลโครงการพัฒนาตอยตุงฯ ณ ห้องสังคม โดย พี่พงษ์ศักดิ์ อภิสวัสดิ์สุนทร

ประเด็นคำถาม

- การเก็บข้อมูลเก็บทุกปีหรือไม่? เก็บช่วงไหน?

ตอบ: เก็บทุกปี จะเก็บช่วงเดือน มีนาคม-เมษายน เป็นช่วงที่คนจะอยู่บ้านและเด็กนักเรียนปิดเทอม

- จนนท.เก็บข้อมูลใช้เยอะไหม?

ตอบ: ใช้ค่อนข้างเยอะเพราะมีหลายหมู่บ้าน และจะจ้างได้ในพื้นที่มาเก็บข้อมูลด้วย โดยจะมีการเทรนเด็กก่อน

- ค่าตอบแทนสำหรับเด็กนักเรียนคิดยังไง?

ตอบ: ในอดีตคิดเป็นเล่ม เล่มละ 20 บาท ปัจจุบันคิดเป็นแรงงานขั้นต่ำ **วันละ** 300 บาท

ร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนกับผู้อาวุโสบนดอยตุง

ในช่วงนี้ ผู้อาวุโสเล่าถึง สมัยอดีตที่เคยลำบาก ทางด้านความเป็นอยู่ อาชีพ การทำอะไรเลื่อนลอย การคมนาคมที่เข้าไม่ถึง ด้านการศึกษา ที่มีน้อยและ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่บนดอยตุงในอดีตก็ไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน จึงทำให้รู้สึกไม่ปลอดภัยเมื่อมีทหารหรือตำรวจเข้ามาในพื้นที่

ประเด็นคำถาม

➤ สมัยก่อนทำสวนทำไร่ มีคนละประมาณกี่ไร่?

ตอบ: ในอดีตการทำไร่ ไม่ได้ทำเป็นไร่ แต่ทำเป็นดอยๆเป็นลูกๆ ทำตามกำลังที่มี เพาะกันเป็นลูกๆ ถ้าทำไม่ไหวก็ทิ้ง

➤ ในสมัยอดีตมีการตัดต้นไม้เพื่อขายหรือไม่?

ตอบ: สมัยก่อนไม้ไม่มีค่า จุดประสงค์ในการตัดไม้คือตัดเพื่อทำไร่ทำสวนเท่านั้น

➤ ช่วงที่มีโครงการเข้ามาชาวบ้านมีส่วนร่วมอะไรไหม?

ตอบ: ช่วงแรกๆชาวบ้านรู้สึกกลัว กลัวเขาจะมาไล่ที่ กลัวไม่ได้อยู่ แต่ก็มีความเข้าใจว่าโครงการมาดี มาเพื่อมาช่วย แต่กว่าจะทำให้ชาวบ้านเข้าใจก็ใช้เวลานานเป็นปีๆ

ประเด็นคำถาม

➤ ช่วงปลูกป่ามีการย้ายคนในพื้นที่ออกไปหรือไม่?

ตอบ: ไม่มีการย้ายออก ชาวบ้านอยู่พื้นที่เดิม แต่ขอพื้นที่บางส่วนในการปลูกป่า

➤ มีการจัดสรรพื้นที่ยังง?

ตอบ: มีการแบ่งป่าเป็นป่าอนุรักษ์ ป่าใช้สอย ป่าเศรษฐกิจ และก็พื้นที่ทำกิน พื้นที่ทำกิน ก็คือพื้นที่เดิมที่ชาวบ้านมีตั้งแต่ดั้งเดิมอยู่แล้ว

➤ ในสมัยนี้มีคนในพื้นที่มาทำงานในโครงการพัฒนาเยอะไหม? และมีการให้โควต้ายังง?

ตอบ: ในปัจจุบันมีคนในพื้นที่เข้ามาทำงานในโครงการพัฒนาคอยตุงเยอะเกือบทุกหมู่บ้าน ส่วนเรื่องโควตาก็แล้วแต่ว่าใครเรียนจบสายงานอะไร และอยากทำในด้านไหนก็มาสมัคร

➤ ในปัจจุบัน ผลผลิตกาแฟ ยังส่งขายให้กับโครงการอยู่ไหม?

ตอบ: ในปัจจุบัน ยังส่งให้โครงการ และมีชาวบ้านบางส่วนที่มีกำลัง เขาสามารถแปรรูปกาแฟเองได้ก็มี โครงการไม่ได้บังคับให้ส่งเฉพาะในโครงการ ขึ้นอยู่กับความพอใจของชาวบ้าน

➤ ในปัจจุบันถือว่าชาวบ้านอยู่ดีกินดีไหม?

ตอบ: ในปัจจุบันชาวบ้านอยู่สุขสบาย พออยู่พอกิน อยู่อย่างพอเพียง

เพิ่มเติมจากผู้อาวุโส: ในช่วงแรกๆที่โครงการเข้ามา จะลำบากหน่อยเพราะเป็นช่วงเปลี่ยนผัน มีการคัดเลือกชาวบ้านที่พอพูดภาษาไทยได้ มาเป็น อสพ. เพื่อเป็นตัวกลางสื่อสารกับชาวบ้าน จนท.โครงการมีการเข้ามาในชุมชน มาสร้างความเข้าใจกับชุมชน มาใช้ชีวิตอยู่กับชาวบ้านเพื่อสร้างความเชื่อมั่น และความไว้วางใจจากชาวบ้าน และมีการสำรวจ เก็บข้อมูลพื้นฐาน (เช่น มีสมาชิกกี่คน รายได้เท่าไร เป็นต้น) เพื่อให้ได้ข้อมูลจริง

เยี่ยมชมหอแห่งแรงบันดาลใจ,สวนรุกขชาติแม่ฟ้าหลวง,ชมทัศนียภาพ แนวตะเข็บชายแดน ไทย- พม่า

รับฟังบรรยายการพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวง ขั้นต้นน้ำ-กลาง น้ำ-ปลายน้ำ

ประเด็นคำถาม

➢ การลงชุมชนเพื่อให้ได้ปัญหาที่แท้จริงต้องทำอย่างไร?

ตอบ: เวลาลงชุมชน เราไม่ได้ไปเพื่อบอกปัญหาของเขา แต่ไปกระตุ้นให้เขาคิดว่า ปัญหาของเขาและความต้องการคืออะไร โดยการโยนโจทย์ไปที่ชาวบ้าน เพื่อให้เขาพูดออกมาเอง ให้เขารวมคิด รวมเสนอ และร่วมตัดสินใจ แต่ความต้องการของชาวบ้านต้องเป็นความต้องการส่วนใหญ่ สุดท้ายแล้วเขาจะพูดออกมาเองว่าสิ่งที่ไหนที่เขาต้องการและต้องการแก้ปัญหา

➢ การนำเอาแมคคาเดเมีย-กาแฟ เข้ามาบางส่วนก็เป็นแนวคิดจากโครงการเอามาให้ชาวบ้านใช้ไหม?

ตอบ: ใช่ แต่เราต้องดูสิ่งที่ชาวบ้านมี สิ่งที่ชาวบ้านทำได้ จากการสำรวจในพื้นที่ว่าพื้นที่นี้มีความเหมาะสมในการทำอะไร? และเป็นสิ่งที่ตลาดต้องการหรือไม่ และเป็นหนึ่งในกลยุทธ์ของโครงการที่จะทำให้ ชาวบ้านมีอาชีพโดยไม่ไปตัดต้นไม้ทำลายป่าอีก

คุณอมรรตน์ ได้พูดเสริมไปว่า โครงการพัฒนาดอยตุงฯ เราไม่ได้เก่งทุกด้าน เรื่องไหนที่เราไม่เก่งเราเชิญผู้เชี่ยวชาญมาช่วยเรา เพื่อให้มาสอนเรา และพัฒนาต่อไป ในด้านการทำงานใดๆก็ตามขอให้เปิดใจกว้าง อย่าจำกัดกรอบการทำงาน รู้จักสังเกตรอบด้าน ดูว่าชุมชนเขามีอะไร เพิ่มเติมอะไรได้อีก ต่อยอดอะไรได้ไหม การทำงานขอให้เราคิดว่าเราเป็นเจ้าของ เมื่อเราคิดว่าเราเป็นเจ้าของ เราจะคิดว่าทำอย่างไรให้เกิดผลสำเร็จสูงสุดและปลูกฝังสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนรักและรู้สึกว่าเขาเป็นเจ้าของมันจริงๆ พูดคุยกันบ่อยๆ เอาใจเขามาใส่ใจเรา

แบ่งกลุ่มระดมสมองในการวางแผนและขั้นตอนการทำงานโครงการ "สิรินธรโมเดล"

"โดยการนำหลักการทำงานของดอยตุงไปปรับใช้"

ในช่วงนี้ ทางคณะได้มีการแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้อาวุโส และ กลุ่มคนรุ่นใหม่ โดยให้ทั้ง 2 กลุ่ม ระดมสมองช่วยกันร่างโครงการและวางแผนขั้นตอนการทำงานโครงการเชื่อมสิรินธรโมเดล

ในช่วงที่แต่ละกลุ่มได้นำเสนอแนวคิดและขั้นตอนการทำงาน สิ่งที่เห็นคือการนำเอาความรู้ ข้อมูลจากโครงการพัฒนาดอยตุงไปปรับใช้ในแผนงาน โครงการเชื่อมสิรินธรโมเดล ดังนี้

- การลงชุมชน เพื่อไปรับฟังปัญหาและ ความต้องการของชาวบ้านรอบเชื่อมสิรินธรทั้ง 91 หมู่บ้าน
- การสำรวจข้อมูลพื้นฐานของชุมชนโดย อสพ. (โดยกลุ่มคนรุ่นใหม่เสนอให้ขอข้อมูลเบื้องต้นจาก อสม.ในพื้นที่) ซึ่งเป็นที่ไว้วางใจของชุมชน เข้าพื้นที่ง่าย และเสนอแบบสำรวจ ของ จปท.และปรับใช้กับแบบสำรวจของดอยตุง (Base on พื้นที่จริง)
- กลุ่มอาวุโสได้เสนอให้ มี อสพ. เหมือนดอยตุง ซึ่งเป็นคนในพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลจริง
- การดึงภาคส่วนต่างๆมาร่วมลงชุมชน

ข้อเสนอแนะจากผู้บริหาร

- ให้ทำAction Plan ในการทำงานให้ชัดเจน ให้ระบุคนทำงานและ เป้าหมายการทำงาน

วันพุธที่ 29 มีนาคม 2560

เยี่ยมชมนาตไฮด์ 1 แปลงปลูกแมคคาเดเมีย

➢ ทำไมจึงเลือกปลูกแมคคาเดเมีย?

ตอบ: เพราะในอดีตมีพืชที่ชื่อว่า "ต้นกอ" ที่เป็นพืชดั้งเดิมของพื้นที่ ซึ่งเป็นตระกูลถั่ว ทางโครงการจึงได้มีการศึกษาวิจัยค้นหาพืชตระกูลถั่วที่สามารถปลูกได้ในสภาพอากาศของดอยตุงและ เป็นที่ต้องการของตลาด จึงสรุปออกมาเป็น "แมคคาเดเมีย" ซึ่งเป็นถั่วที่ราคาสูง เป็นที่ต้องการในตลาด และมีฐานผลิตเพียง 2 แห่งในโลก คือ ฮาวาย และ ออสเตรเลีย

➢ ต้นแมคคาเดเมียสามารถมีอายุได้นานเท่าไร?

ตอบ: ต้นแมคคาเดเมีย เป็นพืชอายุยืนสามารถอยู่ได้ถึง 100 ปี

เยี่ยมชมบริษัทนาตัสไฮด์ 1 แปลงปลูกกาแฟอาราบิก้า

➢ การแต่งกิ่งทำสาวควรทำเมื่อไหร่?

ตอบ: ควรทำปีที่ 15 แต่ต้องดูสภาพของต้นกาแฟว่าเป็นอย่างไร ยังให้ผลผลิตอยู่ไหม แต่การทำสาวเป็นการแก้ไขปัญหายาที่ยังไม่ยั่งยืน ทางที่ดีคือ เมื่อกาแฟมีอายุ 30 ปี ควรตัดทิ้งและปลูกใหม่

- จำเป็นไหมว่าต้องตัดทิ้งทั้งแปลง?

ตอบ: ไม่จำเป็น ขึ้นอยู่กับชาวบ้านว่าจะจัดการอย่างไร จะค่อยๆตัดทิ้งปีละ 1 ไร่ หรือมากกว่านั้นก็แล้วแต่ชาวบ้าน

➢ ลักษณะการเก็บเกี่ยวเป็นอย่างไร มีการว่าจ้างคนอื่นไหม?

ตอบ: ถ้าแปลงเล็ก ครอบครัวสามารถบริหารจัดการเองได้คือเก็บกันเอง แต่ถ้าแปลงใหญ่ ชาวบ้านก็มีการว่าจ้างเช่นกัน (มาตรฐานพื้นที่กาแฟคือ 10 คนต่อแปลง)

➢ ก่อนที่กาแฟอายุจะครบ 15 ปีจำเป็นต้องดูแลไหม?

ตอบ: ต้นกาแฟต้องดูแลตลอด ต้องมีการตัดแต่งกิ่งให้โปร่งโปร่งอยู่เสมอ ค่อยสังเกตใบเพื่อดูโรคต่างๆ

เยี่ยมชมศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ โรงงานคั่วกาแฟ, โรงงานเซรามิก, โรงงานทอผ้า, โรงงานกระดาษสา

พูดคุยแลกเปลี่ยนกับผู้นำองค์กรบริหารส่วนตำบลแม่ฟ้าหลวงและคนรุ่นใหม่

ประเด็นคำถาม

➢ คิดอย่างไรถึงตัดสินใจมาเป็น อสพ.?

ตอบ: สมัยอดีตราเคยลำบาก เราอยากพัฒนาพื้นที่ของเรา ไม่อยากให้ลูกหลานต้องลำบาก และในสมัยนั้นเราก็คือเป็นคนที่สามารถภาษาไทยได้ด้วยจึงตัดสินใจมาเป็น อสพ.

ตอนที่มาเป็น อสพ. ได้คำตอบแทนไหม?

ตอบ: ตอนนั้นไม่มีคำตอบแทนให้ คนที่จะมาเป็น อาสา ในช่วงนั้นทุกคนมาด้วยใจที่อยากพัฒนาชุมชน พื้นที่ของตัวเองทั้งนั้น

➢ ช่วงแรกที่มาเป็นอาสาและลงพื้นที่ ลำบากไหม?

ตอบ: ช่วงแรกๆลำบาก เพราะในพื้นที่ของเรามี 6 ชนเผ่า การสื่อสาร การสร้างความเข้าใจให้กับชาวบ้านเป็นสิ่งที่ยากที่สุด แต่เมื่อเขาเข้าใจและยอมรับแล้วทุกอย่างก็ง่ายขึ้น

➢ คนในพื้นที่ได้รับสิทธิอะไรพิเศษกว่าคนอื่นๆที่ไม่ใช่คนในพื้นที่ไหม?

ตอบ: เราจะให้สิทธิกับคนในพื้นที่ก่อนเสมอ ทั้งในด้านการทำงานและเรื่องทุนการศึกษาสำหรับเยาวชน และลูกของพนักงาน

รับฟังบรรยายสรุป การพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวงและ
“โครงการขยายผลของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์ ทั่วประเทศ
และต่างประเทศ”

สรุปผลการประเมินวัดระดับความพึงพอใจ กองโรงไฟฟ้าเขื่อนสิรินธร(กฟผ.)

“ท่านสามารถนำบทเรียนที่ได้ศึกษาดูงานในครั้งนี้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และพัฒนาประเทศชาติได้อย่างไร?”

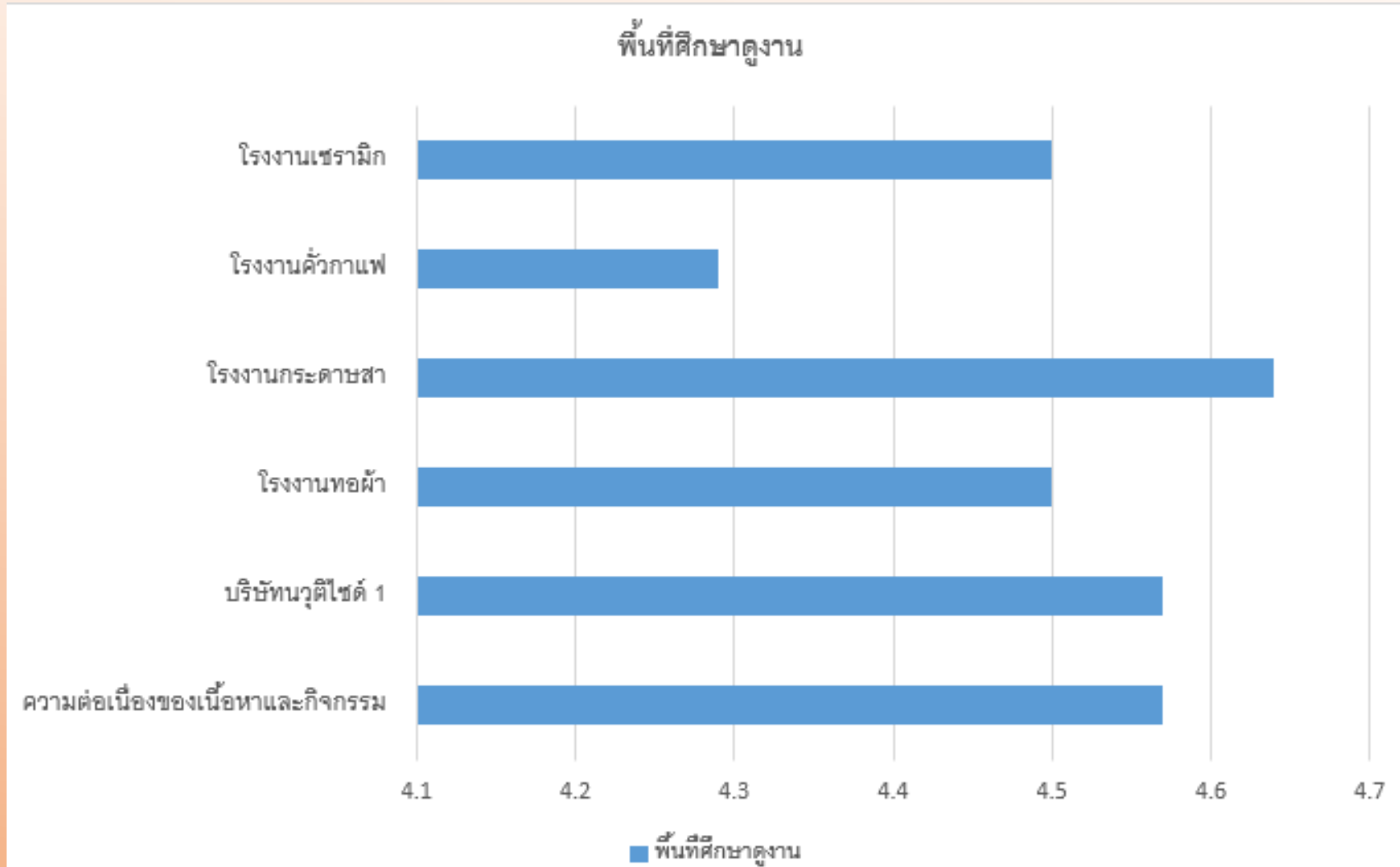
- จะนำเอาความรู้ที่ได้ไปปรับใช้กับ “เขื่อนสิรินธรโมเดล” เพื่อหาแนวทางช่วยเหลือชาวบ้าน พัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างงาน-อาชีพ พร้อมทั้งพัฒนาตนเอง
- ยึดหลักการแล้วมองพื้นที่ของเรานำข้อดีไปปรับใช้
- เรื่องการเข้าหามวลชน การเก็บข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลจริง การสร้างผู้นำ (หัวไวใจสู้) และการพัฒนาต่อยอดสินค้าให้ได้ประโยชน์สูงสุด สู่ความยั่งยืน
- สามารถนำไปปรับใช้ในงาน คือการทำอะไรต้องมีความเข้าใจก่อน งานถึงจะประสบความสำเร็จ
- สร้างความศรัทธา ศรัทธาสร้างเมล็ดพันธุ์ในคน เอาความจริงที่มาร่วมกันปลูกใจคน และสร้างเมืองกลุ่มคนและเมืองจะสร้างความมั่นคง ความไม่ทนงทนจะสร้างความมั่นคงให้ยั่งยืน จะนำสิ่งเหล่านี้ไปปฏิบัติ
- หลักการทำงานแบบเข้าถึงชุมชนจนชุมชนไว้วางใจ การให้ชุมชนมีส่วนร่วม มีศรัทธา ความเชื่อมั่น และมีระบบการทำงานที่ดี
- แนวคิดและวิธีการดำเนินงานตามศาสตร์พระราชาที่ประสบความสำเร็จ
- จะนำไปพัฒนาเขื่อนและโรงไฟฟ้าพลังน้ำ เพื่อให้ชุมชนโดยรอบมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน
- การสร้างความเข้าใจกับคนในกองโรงไฟฟ้าเขื่อนสิรินธรให้มีความเข้าใจเท่ากับทีมงาน คือการปลูกคนภายในให้เข้มแข็งก่อน
- หากจุดแข็งของเรา เช่นมะม่วงหิมพาน จะต่อยอดเพิ่มมูลค่าอย่างไร ให้ชาวบ้านมีอาชีพที่มั่นคง เหมือนที่ดอยตุงมี แมคคาเดเมีย และกาแฟอาราบิก้า

สรุปผลการประเมินวัดระดับความพึงพอใจ กองโรงไฟฟ้าเขื่อนสิรินธร(กฟผ.)

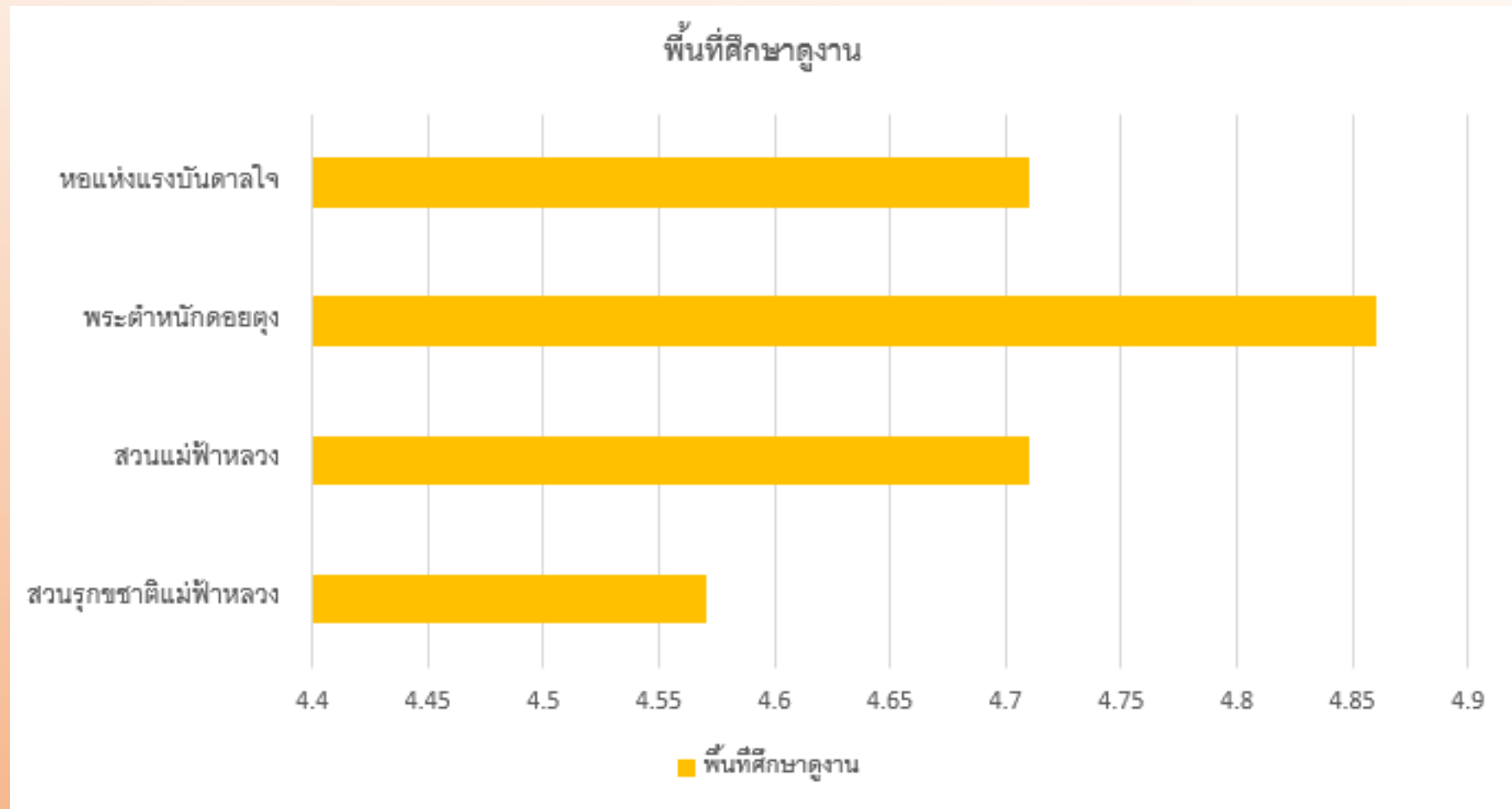
"ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทเรียนการศึกษาดูงาน"

- จุดการฟังบรรยายอาจจะวางทางสัญจร
- เวลาในการเยี่ยมชมสถานที่ต่างๆเร่งรัดเกินไป
- มีเวลาพูดคุยกับคนรุ่นใหม่เพิ่มขึ้นในเรื่องด้านการศึกษาและเรื่องทุนการศึกษา
- อยากให้มีเวลาอยู่ที่โรงงานมากกว่านี้

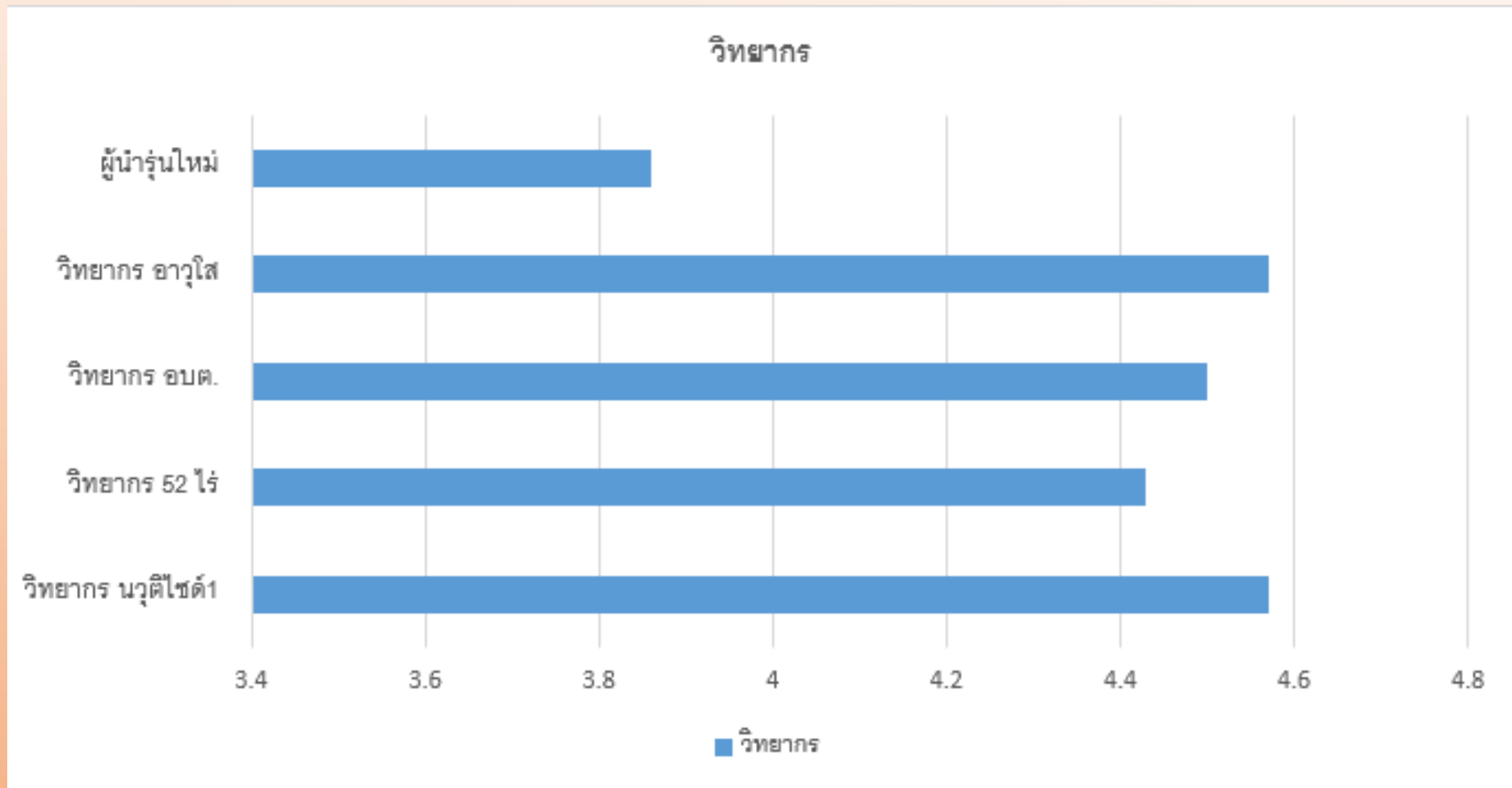
สรุปผลการประเมินวัดระดับความพึงพอใจ กองโรงไฟฟ้า เขื่อนสิรินธร(กฟผ.)

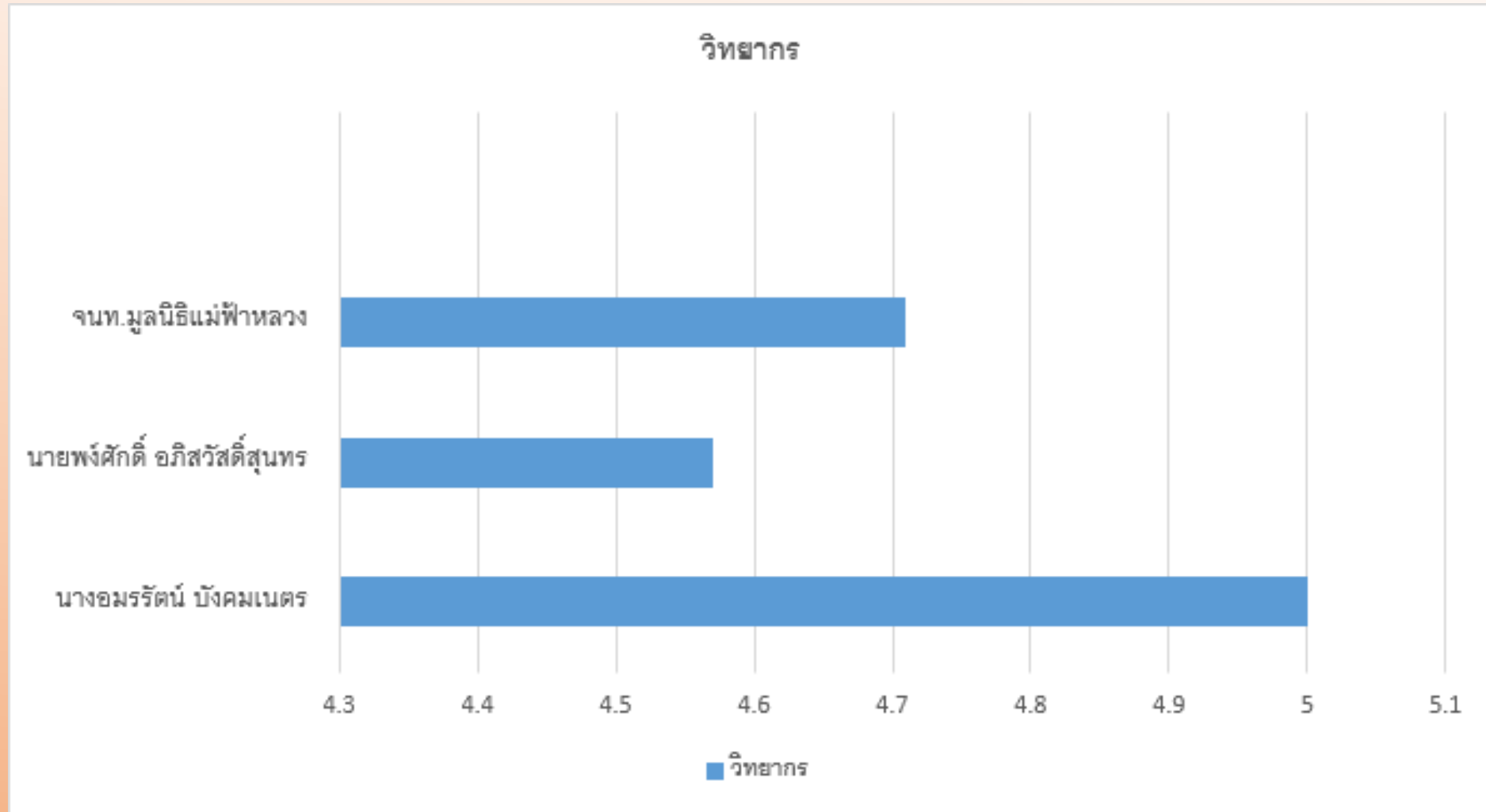
สรุปผลการประเมินวัดระดับความพึงพอใจ กองโรงไฟฟ้าเขื่อนสิรินธร(กฟผ.)

สรุปผลการประเมินวัดระดับความพึงพอใจ กองโรงไฟฟ้าเขื่อนสิรินธร(กฟผ.)

สรุปผลการประเมินวัดระดับความพึงพอใจ กองโรงไฟฟ้า เขื่อนสิรินธร(กฟผ.)

สรุปผลการประเมินวัดระดับความพึงพอใจ กองโรงไฟฟ้าเขื่อนสิรินธร(กฟผ.)

